

Hanna Holopainen vihr

Kirjallinen kysymys kiinnipidosta varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa

Eduskunnan puhemiehelle

Nuorten pahoinvointi on kasvanut ja sen myötä myös nuorisoväkivalta, sillä osa nuorista oireilee pahoinvointiaan väkivaltaisesti. Jopa joka viides perusopetuksen 8.—9.-luokkalaisista pojista on kokenut fyysistä uhkaa. Nuorten hallusta löytyy yhä useammin teräaseita ja muita kättä pidempiä välineitä. Nuorten väkivalta kohdistuu sekä toisiin nuoriin että nuorten kanssa työskenteleviin.

Varhaiskasvatuksen työntekijät ovat kertoneet väkivallan tai sen uhan työssään olevan viikoittaista, jopa päivittäistä. Arjessa ovat näkyneet erityisesti lasten keskittymisen ja tunteiden hallinnan haasteet, levottomuus ja aggressiivinen käytös. Päiväkodeissa kaivattaisiinkin selkeyttä keinoihin, joilla aggressiivisesti käyttäytyviä lapsia voitaisiin rauhoittaa. Kiinnipitäminen on viimeisijainen keino, johon tulee ryhtyä vain sen ollessa välttämätöntä tilanteen rauhoittamiseksi. Silti se on osa varhaiskasvatustyöskentelyn arkea.

Kiinnipidosta ei linjata varhaiskasvatus- eikä perusopetuslaissa. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies piti jo vuonna 2021 välttämättömänä, että kiinnipitämisestä säädettäisiin perusopetuslaissa. Opetushallitus taas katsoo, että varhaiskasvatustilanteiden tulisi tarkastella oikeusasiamiehen ratkaisun pohjalta.

Kiinnipito-oikeuden lisäämisen ohella olisi tärkeää käydä läpi nykyiset olosuhteet ja päivittää tarvittaessa rauhoittamista vaativissa tilanteissa käytettäviä työkaluja. Olisi tärkeää selvittää, onko kaikissa yksiköissä saatavilla tarvittaessa konsultaatioapua psykiatrian ja neuropsykiatrian ammattilaisilta tilanteisiin, joissa lapsi oireilee väkivaltaisesti. Esimerkiksi varhaiskasvatuksessa ryhmäkoot ovat kasvaneet, ryhmiä yhdistellään ja niissä olevat aikuiset vaihtuvat, jolloin on loogista, että lapset reagoivat tilanteeseen.

Kiinnipito on raju keino, minkä vuoksi se vaatii myös sitä käyttäviltä ammattilaisilta erityistä osaamista. Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL selvitti vuonna 2018 opettajaksi opiskelevien kokemuksia opettajankoulutuksen tarjoamista työelämävalmiuksista. Yhtenä tärkeimmistä taidoista koettiin oppilaitosten hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyvät taidot. Samaan aikaan opettajankoulutuksen kuitenkin koettiin antavan kaikkein heikoimmat taidot juuri kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen, ensiaputaitoihin ja oppilaitoksen turvallisuutta koskeviin asioihin.

Kirjallinen kysymys KK 300/2024 vp

Omanlaisiaan haasteita liittyy tilanteisiin, joissa lapsi reagoi väkivaltaisesti esimerkiksi aistitiedon käsittelyn ongelmien vuoksi. Tällöin kiinnipito saattaa jopa pahentaa tilannetta. Samoin voi käydä esimerkiksi puheen ymmärtämisen haasteista kärsivien lasten kohdalla. Silloin kiinnipito ei välttämättä johda toivottuun turvalliseen rauhoittumiseen vaan pahimmillaan erittäin pahojen traumakokemusten syntymiseen ja perusluottamuksen järkkymiseen.

Kiinnipito sopii ja toimii oikein ja säädellysti käytettynä ja nimenomaan osaavan ammattilaisen käyttämänä. Siinä tilanteen purkuun täytyy olla resursseja ja aikaa, ja myös tilanteiden valvonnan, seurannan ja kirjaamisten tulee olla kunnossa. Resurssipulan paikkaajana sitä ei tule käyttää.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin varmistaakseen varhaiskasvatuksen ja peruskoulun opettajille ja muulle henkilöstölle riittävän osaamisen ja ohjeistuksen kiinnipitotilanteisiin ja

jos aikoo, niin miten?

Helsingissä 30.8.2024

Hanna Holopainen vihr